

Pagini din trecut.

**Cum s'a propoveduit unirea în părțile
bihorene?**

De

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dr. Gheorghe Alexici.

ERDELYI MŰZSEUM

755 * 1803. JUN 30.

KÖNYVTÁRA.

Sibiu,

Tipariul tipografiei archidiececane.

1903.

V. 2. 115.

Pagini din trecut.

**Cum s'a propoveduit unirea în părțile
bihorene?**

De

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dr. Gheorghe Alexici.

Sibiu,

Tipariul tipografiei archidiececane.

1903.

In Octobree 1901 am primit împuternicirea de la delegația noastră congresuală, ca să adun date referitoare la istoricul mănăstirilor gr.-or. române din Ungaria.

Până acuma am aflat documentele referitoare la următoarele mănăstiri ardelenesti: *Szombatfalva, Csóra, Latzkód, Csongva, Muzsina, Hadák, Örményes, Banyásza, Szt. Márton, Nagy-Nyulos-Cziksor, Szilvás, Szamosujvár, Németi, Balázsháza, Septér, Felek, Marakiáka, Nagy-Ertsé, Ördöngösfüzes, Nyikula, Nigerrfalva, Gorbó, Ketsed, Petsérszeg, Szántó-Olasz, Csib, Ploszka, Priszlop și Felső-Szilvás.*

Cu drept cuvânt veți întreba: ce s'a ales din mănăstirile înșirate și din cele ale căror documente zac încă neafiate și colbuite de vremuri prin tainițele archivelor? Ce a contribuit, că o viață atât de înfloritoare bisericăscă, precum arată documentele, dintr'odată s'a stins și s'a dat peirii?

In Ardeal cauza principală a fost unirea. Mult cercata noastră biserică prin unire a devenit lung timp un Prometeu lăntuit, și că nu s'a prăpădit cu desevêșire, avem sê mulțămim, nu bunăvoinței și dragostii fraților noștri uniți, ci numai și numai milei Atotputernicului, care ne-a ferit de „*sfânta unire*“, trimițându-ne în vremuri de urgie luptători însuflețiți pentru legea strămoșescă.¹⁾

Documentele adunate de mine mărturisesc, că tôte mănăstirile năstre ardelenene, cu întreg bunul lor, afară de una (*Mujina* lângă Aiud), care a fost luată de reformați, — au trecut în mâna bisericeii unite.

Documentele ce le publicăm acum sunt mărturii vorbitoare despre suferințele cari s'au năpustit în numele „*sfintei uniri*“ asupra poporului nostru aparținător bisericeii dreptmăritore a răsăritului, din părțile Bihorene. Admiri tăria

¹⁾ Dr. *Bunea* în lucrarea sa „*Episcopii Petru Pavel Aron și Dionisiu Novacovici*“ (Blaș 1902) se încumetă a-l numi „*impostor*“ pe Sofronie, după cum îl ponegresc documentele contemporane. Vom avê încă prilej sê ne refuim cu Dsa, care pôte fi preot și unit zelos, dar' ca istoric e un diletant, și încă un diletant pătimaș.

și evlavia ómenilor istoviți de schinghiiuri, cu care țin ei la legea strămoșescă.

Aceste documente au însă și o valóre filologică. Fiind scrise de ómeni din popor, reoglindesc limba vorbită în vécul XVIII-lea în părțile bihorene; deci sunt „*Texte poporane*“ cu nuanțe dialectale.

Aceleași ungurisme și străinisme de frase se aud și azi din gura româ-nului prin Bihor și în Ungaria propriu zisă.

Dintră circulare, patru sunt traduceri din limba sêrbescă, ear' al treilea circular (III) este rescriptul comisiei reg. în afacerea privilegiilor date bisericilor gr.-orientale și unite.

I. Jalba unui popă către episcopul Meletie.

(Copie de pe originalul aflător în archiva statului din Budapesta, despărțământul „*Deputatio Illyrica*“, fasc. 17, numărul 11. Scris cu litere cirile).

Domnului Domnului și de Dzeu trimisului Archiereu Meletie de la Oradea mare, eu popa simion din josan avînd mare nevoie și hulă de pizmașii sfintei beșeareci precum și Măria Ta știți am jeluît către Măria Ta, dece lucru ca din mila lui Dzeu și dintre a Mării tale să fii măria ta cu milă către această sfîntă beșearecă să nu fie călcată de pizma și zavistia celor necredincioși, ca și măria ta să aibă parte, cinste întru celor ce sau nevoit pentru beșearea lui Christos și pentru Ispășanie deobște de vreme ce eu încă am văzut neînvățătura și orbirea acestor oameni am silit pentru dragostea lui Christos ca să fac o îndereptare întru denșii să nu fie întru necunoștință și neînvățătură. Decî să crezi măria ta că singură pizmă dela deavolul iaste asupra mea pentru aceasta sfîntă beșearecă și de nu ne vei fi măria ta de milă și de putere de necări navem ajutoriu

nice dela oamenī navem nice o plată, nice cinste, nice ascultare. Pentru că având în-vățătură și dela popa Lascău din Dobrăcinești și dela popa din Butani, și hulindu-ne Ei cătră oamenī, și oamenīi iarăși fiind pizmași una pentru locul sfinteī besearecī, alta zicînd că sînt uniat și lăpădat și popistaș și alte hule. Deci acest popă din Dobrăcinești cu hula și șcandela ce face cătră oamenī pre delaturī ce și prin satul meu tot deauna oumblă rășnind ca un leū pre la toate casele, și la crăcimă și în toate locurile orī la botezuri orī la pretrecaniī zăcînd că ma f... în suflet și în șapte suflete cu beseareca mea și și altele carile nu le putem nice spune pentru grozăvia lor, și viind satul meu a boteza cu furcă de hier și țiinduo lăngă sine până botează prunciī și până mănăncă ospățul cu oamenīi tot în mînă o ține și zicînd de șapte suflete, că de maș face eu acolo ar face cu mine ospăț. Și de cînd au dat poruncă domniī crăiesīi ca să avem pace, întru noi să nu ne hulim unīi pre alții până cînd să va porunci dela preainălțata crăiasa precum să fie așăzare și pace, tot sfaturi face cu oamenīi, căt sau oprit să nu vie nice la beseareca mea nice eu să nu le slujesc nimica, pentrucă Dzeu nu primeaște slujba mea, Deci mă rog pentru Dumnezeu să faci măria ta bine, să mi să facă oarece ajutor de un-

deva au dela prea înălțata Crăisă au dela preacinstiții Domni, Casă misă deae oarece plată dela acești oameni îndărăbnici să nu fie cu atâta neascultare nice de domni nice de sfinta besearecă nice de nime nice să ție poruncile sfintei beseareci, nice sărbătorile duminicile toate praznicele ceale mari le calcă și nu le țin și alte fărădelegi carile sau făcut și să fac curvii și sudălmă de cruce și de suflet, și sînt o samă de oameni în satul meu, cari pînă costă ¹⁾ în pre lume nu merg la sfinta besearecă. Și aceia și pre cari ar veni cu hula lor întorc. Decî noi înștiințăm aceasta să nu fie nime parnic în pacatul străin ce să să cearte de cei mai mari că acum iaste o muiare cazută în curvie în satul nostru. Decî înștiințăm la măria ta ce să va face pentru acel lucru că acea muiare sau prins și o au dus la odorbirău în vad ²⁾ și o au întrebat odorbirăul și au spus ia cu gura ei și cum că au făcut păcatul curviei cu un fecior dingă leașcani alui ardiban toader. Și iarăși au făcut pace cu barbatul ei înaintea odorbireaului în vad cumcă să plătească gloabă. Și să împeace și cu beaseareca. Decî popa lascău din dobărcinești vine acolo în satul meu și face zavistie ca să nu

¹⁾ = trăesc.

²⁾ ung. *vád* = acasă.

vie la beseareca mea să te utucească beseareca mea, ce să meargă în dubrăcinești Casa plătească orcara besearecii și să nu-s facă o sfeștanie la a mea besearecă. Decî măriata să dai răspuns pentru acest lucru. Cum să facem Că noi am vrea după cum neau dat domniî și măriata să fie, și celeașteanii cîtră a mea besearecă precum sânt și mai aproape de a mea besearecă decît de alui lascău cași el având doao sate cătră a sa sfîntă besearecă să să *leagăduiască*¹⁾ și el cu atăta pentru casă nu fie nice a mea sfîntă besearecă mai străină și mai fără de milă fiind lipsit și eu pentru cheltuiala și ostăneala ce am ostănit sângur și acum nam nice o puteare să o pociu chevernisi de bogate orî nice cu unul.

Cu atăta rămănennd mic și plecat întru de Christos iubitorul archiereu Meletie dela Oradea mare

în Domnului Domnului lune 28 de zile alui dechemvrie.

Din afară: Cu cinste să să dee întru prea cinstite mînila mării sale archiereu meletie dela Oradea mare.

¹⁾ ungh. *elégedik*: a se mulțămî.

II. Jalba unui popă către comisia ces. regescă.

(Copie de pe originalul din archiva statului din Budapesta, desp. „*Deputatio Illyrica*“, fasc. 17, nr. 14.)

Prea Luminată și prea înălțată Cesa-
riască și crăiască Comissie!

În ani 1752 fiind eu popă care mai jos
mă voi iscăli în numitul sat în ponoară,
sculîndusă întru aceia vriame un protopop
sismaticuș din Piaștiși și cu alt popă din Ti-
nod furat (îngă dînsul care *tistușag*¹⁾) ei din
putiaria lor și o luat, decî cîtă hulă și
turburare so făcut în potriua sfinti unați
tot aceia o fost izvorul cel rău și viclian;
iară viînd vriamia după rusaliî o venit întru
acel mai sus numit sat întru care am fost
eu popă, numai ce o început a grăi hulă de
mine înaintea oamenilor să nu mă ție popă
că sânt un *huncfut*²⁾ *unituș*³⁾ și în soboru
lor nu le trăbuesc să știu eu sfaturile lor că
are el popî diai lui de va pune în locul meu

¹⁾ ung. *tisztseg* = oficiu, onor.

²⁾ ung. *hunczfut* = netrebnic.

³⁾ ung. *unitus*.

iară eu dacă am zis pentruce trăiaște drept
ei o început amă ocări de mumă și ada cu
păltaole încât iară eu neavînd nemică în
mîni numai ce am pus mînile goale diasu-
pra capului decî care diagetele mi liau frînt
din cheeturî depra carea o belit carnia depe
ia de și acum să cunosc semnele pe diagetemî;
după aceia am venit la Măria sa domnul
vlădica Meletie și am *ponosluit*¹⁾ iară Măriasa
o scris doa cărți una la solgăbirău în Teliagd
alta la odorbiro în Aliajd iară ei meu ter-
menuluit zi de judecată, eu cînd mam dus
la terminușul zili săm facă satisfacție, atuncia
ei mo îndereptat la Vlădica cel sîrbesc în
Arad, zicînd că ei nu poruncesc popilor ace-
lora, nice Meletie, eu după aceia nam mai
știut altă ce face ce mam lăsat bătut și *ghe-
lăzuit*²⁾; Acum văzînd că au adus milostivul
Dmnezeu Sfințiesa Pre Pria înălțata Comisie
caz cu mare rugare cu genunchi plecate să
să Milostiviască Pria luminata și pria înăl-
țata Comissie ca să nu rămîi ghelăzuit și
batjocurit de nește Marî Pizmași ca aceia în
potriva înălțati Crăiase și a sfinți unații ca
Milostivul dmnezeu sfințiia sa întru Mulți și
pria fericiți Anî cu pace să trăiască pria
înălțata Crăire; și Comissie Crăiască;

¹⁾ ung. *panaszol*.

²⁾ ung. *gyaláz* = a ocări.

Al Pria Înălțati Crăiri și al Pria luminată Comissie Crăiască: rămîi mic smerit la pămînt plecat. *Popa Ilie.*

Din afară: La pria luminata și pria înălțata cesariască comisie și Mare Cinste să să dia aciastă Smerită și obligăluită Inștanție.

III. Două jalbe către comisia ces. reg.

(Copie de pe originalul din archiva statului din Budapesta, despărțământul „*Deputatio Illyrica*“, fasc. 17, numărul 7.)

a) Luminată comisie a pre înălțatei craiesii a tuturor pravoslavnicilor legilor îndreptător și mîntuirea a tuturor creștinilor, cari să află supt aripile înălțatei creiesii. Noi încă înțelegînd venirea prea lumînatei comisii, cari ne aflăm în lege grecească. Cari ne aflăm în districtul Lunceii și a Bărcăuloii și a Bistrii. Poftim dela milostivul Dumnezeu ispasenie sufletească, și sănătate trupească și multe zile bune să poată ajunge slăvita comisie, a prea înălțatei crăese, sîntem plecați de sus pînă jos la picioarele slăvitei comisii.

Pentru toate jelaniiile noastre din înștiințare slăvitei comisii ce asupra am avut dela luminatul comitat a ormeghii Bihărfii. Precum neau asuprit pentru pravoslavnică lege noastră și cum neau prins mai sus numiți, cari sau aflat în luminata ormeghie Bihărfii, cari sînt neuniți din lege, și neau prins pre părinți nostri și au băgat în temniță, atit cari dîntrînși au și murit în tem-

niță, pentru ce nu neam dat uniți; cari și noi jelanie a noastră am dat la curtea cea împărătească, să ne dea Episcopie pă lege grecească, în zilele înălțatului împărat Caroluș, care neau și dănumit Episcop Vichentie, (după răpăusarea acestui neau dat de Episcop Isaiie), carele mergînd la Arad să vază scaunul și să vizităluiasca ¹⁾ în biserică și creștinii cari să află acolo, cum sînt.

Zăbovîndu-să lucrul și dîndui măi mare titulă adecă mitropolit să fie. Intru atîta au răpăusat. Pentru acea noi ișteluind ²⁾ la luminata curtea împărătească să ne dea episcop pă legea grecească, neau dat pre numitul episcop și mitropolit Pavel Nenadoviei. Pînă am ișteluit curtea cea împărătească dintre popii noștri anume popa Mihaî protopopul și cu popa Mihoc și anume popa Ștefan și popa Petru și popa Zaharie, popa Miculae; fiind acești puțină vreme uniți și protopopul Mihaî, carele să află acum în Pociail și popa Toder, și pentru cee au zis țara catră ei că s'au unit, că neom ținea popi ouniți, pentru cee sau dus la ormeghie și neau pîrît; ormeghie au cerut cătane și răitari dela comendași, și au prins pre părinții noștri și iau băgat în temniță dintre cari au și murit în temniță ouni

¹⁾ ung. *vizitál.*

²⁾ ung. *instál* = a ruga.

din ei. Pre cum sau întîmplat și la noi în Îrie
(?) de neau prins pe opt oameni și neau ținut
în temniță cîteva zile și neau făcut *paltao*¹⁾
să ne bată. Pentru ce iam dat 28 ciubere de
vin pentru să nu ne bată și am fost *chitelen*²⁾
a primi popa cel ounit. Așișdere și noi Dîr-
nișeniî am pățit. Ca și pe ei pre noi neau
prins Domnul Barani Gheorghie, pentru ce
am fost oprit popa dela besearică, pentru aceea
am fost chitelen al ține popă la besearică. Și
noi pe scurt dăm înștiințare la slăvita co-
misie împărătească cum am pățit cu comitatul
ormeghieî Bihăriî, pentru asupreală, care au
muncit asupra noastră, să ne facă uniți, noi
văzînd *chedve*³⁾ înălțateî crăiese, că nu po-
tește asupreală nici ounei legi, care să află
supt ascultare înălțateî crăiesiî, săl *habar-*
*gatuiască*⁴⁾ din lege sa. Văzînd și noi aceea
milă dela prea înălțata crăiasă, noi pentru
aceea fiind popi ouniți, eară satele neunite,
noi pentru aceea neam oprit dela bisearecile
noastre, văzînd că Șanta Laslău îmblă pe
sate cerînd atestație dela sate, cumcă să cu-
noaștem pe măria sa pe Meletie Episcopoc și
să nu cunoaștem pre pre oasfințitul arhieru

¹⁾ ung. *pálca* = baston.

²⁾ ung. *kénytelen* = silit.

³⁾ ung. *kedv* (din forma: *kedve*) = voie.

⁴⁾ ung. *háborgat* = a tulbura.

Synesie Jivanovicî, noi am zis, cum că lom cunoaște pre pre oasfinție sa stăpîn în beserecile noastre precum neam dat și pecetele. Că Șanta Laslău cu protopop de Pociaî imblînd pe sate au zis că ounde e popa ounit și satul e ounit. Pentru acea noi neam temut că neor ouniia, ce pentru cee am oprit popii dela stele bisearecî, să nu îmble la stele beserecî, pînă nu va veni poruncă dela înălțata crăiasă, și dela a nostru numit Mitropolit Pavel Nenadovicî. Mergînd popii la oarmeghie, nu știm ce au sfătuit cinstita oarmeghie, destul că au mînat un căplar cu 30 *cotune*¹⁾ și²⁾ ne prinză cu gloabă de 400 de *florinți*,³⁾ anume pe a nostru jurat a țării, anume Cioroș Gavrilă din Sîrghiî și Drîmbău Pătru din Brusturî, și Gligoraș din Spinuș, pentru ace iam *cuntenit*⁴⁾ pă Dumnezeu și pă înălțata crăiasă să nu ne prinză; Așa iau *cuntenit* al nostru jurat a țării, anume Cioroș Gavrilă din Sîrghiî, să ne dea pace să nu ne prinză, că noi toată mila așteptam dela înălțata crăiasă; Că noi cu ce ne *tărtăzuim*⁵⁾ înălțatei crăieseî dăm porție și cortilu. Zicînd căplariu să dăm instanție la oarmeghie în ce formă

1) ung. *katona*.

2) = să.

3) ung. *forint*.

4) = a ruga umilit.

5) ung. *tartozik* = a datori.

sîntem toți sîntem ouniți au nu sîntem. Pentru ace noi am răspuns, că noi ouniți nu sîntem. Pentru ace am dat instanție la oarmeghie să nune *runtuluiască*¹⁾ pînă nu nea veni poruncă dela înălțată crăiasă, că noi toată mila de acolo așteptăm, acel lucru nici cum în samă oarmeghie neau băgat, ci au *rînduluit*²⁾ cinstita oarmeghie oun solgăbirău anume Biliței Adam și cu Sas Mihaï au venit asupra noastră, anume la satul la Spinuș dînd poruncă acolo acel numit solgăbirău la toate satele, să vie birău cu 6 jurați, au mînat armaș ca să ne adunăm la sat în Spinuș, și noi nam cutezat a călca porunca oarmeghieî, ce acolo toți neam strîns, acolo fiind solgăbirăul și cu popii cei ouniți, acolo cu mare asupreală apucînd acel numit solgăbirău asupra noastră, zicînd să primim popii cei ouniți, noi am zis, că noi nu vom primi pînă nu nea vini poruncă dela înălțata crăiasă; că noi deacolo așteptăm toată mila, acel numit solgăbirău neau *feneagătuit*³⁾ cu mare *feneagătiș*⁴⁾ cumcă a scoate 2 companii de neamți asupra noastră de nu vom primi popii cei ouniți înapoi la bisearică să ne fie popi cași mai nainte, și neau sorocit la leage, noi lam cuntenit pe Dumnezeu și

1) ung. *ront* = a strica.

2) ung. *rendel*.

3) ung. *fenyegyet* = a amenința.

4) ung. *fenyegelés* = amenințare.

pe crăiasă și înălțata crăiasă, și cu numele lui Dumnezeu încă iam rugat să ne de pace, și nebăgînd seamă neau oacîrît zicînd că sîntem schismaticuși, și cu multe sudalme neau suduit și toate leam răbdat. Nu sau legăduit cinstita oarmeghie cu atîta: ci au mînat alt solgabirău, anume Budai Imbre, cu 20 cotune lîngă sîne, anume în Sîrbî au venit, cu mare poruncă au venit la noi dîndune poruncă zicînd că este poruncă dela înălțata crăiasă, și neau cetit porunca, ce dajde să dăm prea oasfîntitului Domn 8 florinți de oun oom mort, iară de cel sărac 5 florinți și alte porunci multe și greale neau spus că om da prea prea oasfîntitului archiereu Synesie Jivano-vici. Fiînd și altă carte cu mare pecete am văzut acolo. Zicînd al nostru jurat al țării anume Cioroș Găvrilă din Sîrbî să ne *măghierăzluiești*¹⁾ cartea aceasta, care zici că ie dela craiasă să vedem ce poruncă e întrînsa. El au zîs că nu știm noi *diecește*²⁾ noi am zis să ne spue oungureaște. Pentru acest cuvînt au zis să mă prindă să mă bată, zicînd că de ne vom da supt ounieție, asupraală spre noi nu va fi, că ne *sănuește*³⁾ oarmeghie de dajde cea grea. Cu acee nu sau legăduit

¹⁾ ung. *magyaráz* = a explica.

²⁾ ungurism (*deákul*) = latinește

³⁾ ung. *szán* = a milui.

cinstita oarmeghie, ci sau sculat *tisturile* ¹⁾ domnilor asupra noastră, anume a mării sale a *herțesigului* ²⁾ Oudvorbirău Parnaski Mihaï și au prins dintre noi 8 oameni zicînd că de nu vom primi popi cei ouniți nici cum robii afară nu a slobozi. Noi lam cuntenit pe Dumnezeu și pe înălțata crăiasă, să nu ne runtuluiască. El au zis cum că lege noastră nu este bună de nu ne vom ounia. Noi am zis, că nu ne vom ounia, și pe noi să nu ne prinză pentru ounia, că de vom fi vino-vați nea prinde crăiasa, pentru acea noi nam îngăduit, săi ducă în prinsoare, ca noi cînd nea pofti înălțata crăiasă, noi sîntem ascultători de porunca înălțatei crăiasă, pentru acea zicînd oadorbirău că are putere încît biruește herțesigul să țipe popii cei ne ouniți și să pue de cei uniți și undeî calvin să pue *plebanoși*. ³⁾ Pentru acee lam cuntenit să nu ne hăbărgătuiască din lege, că înălțata crăiasă nu poștește a asupra pe nime din lege. Acel numit Odoorbirău Parnaschi Mihaï peste scurtă vreme tîlnindu să cu acel numit udvorbirău, vinind al nostru jurat al țării anume Cioroș Găvrilă de cătă Orade supt *hagău* ⁴⁾ de Orade prinzînd pușca și zicînd să stau în loc și să

¹⁾ ung. *tiszt*.

²⁾ ung. *hercegség*.

³⁾ ung. *plébános* = preot.

⁴⁾ ung. *hágó* = potecă, drum.

mă dau rob. Mîinînd haiducii să mă prinză eu lam cuntenit pe Dumnezeu și pe înălțata crăiasă să numi ție drumul să mă prinză, și cu fuga am hălăduit. Nehodinind cinstita ormede, făcînd sfat și dînd poruncă la mai sus numit solgăbirău Budai Peiteri să ne prinză, anume pe al nostru jurat Cioraș Găvrilă, îmblînd anume ța oun tîrg *Șoloșvașar* ¹⁾ în oraș în Mărghita au îmblat cu armași și au aflat pe acel jurat al nostru anume Cioraș Găvrilă, acolo lau prins, și mare *hurțulaș* ²⁾ au făcut, cît pă pămînt mau tras. Cuntenindui și rugîndui să nu ne *ruguluiască*, ³⁾ iau cuntenit pe Dumnezeu și pe înălțata crăiasă să ne dea pace. Că noi cu plîngere neam dat iștanție la înălțata crăiasă, și de acolo așteptăm toată dreptate noastră. Nebăgînd samă acel numit solgăbirău, mai mare *hurțușag* încă facea muncînd să ducă pe al nostru jurat în robie. Văzînd noi țara căl prinde fără de vină, cuntenindul să nul ducă în robie, că noi așteptam poruncă dela înălțata crăiasă și dela mai sus numit al nostru mitropolit Pavel Nenadovici, să ne aducă de acolo luminata comisie, să ne *vijgaluiască* ⁴⁾ de toate

¹⁾ Forma *șoloș* nu o înțeleg; *vașar* = ung. *vásár* : tîrg.

²⁾ ung. *hurczolás* = tîrăire.

³⁾ ung. *rug* = a lovi cu piciorul.

⁴⁾ ung. *vizsgál* = a cerceta.

asuprelele ce ne face cinstită ormeghie. Nebagînd samă cuntenemîntul acel numit solgăbirău, au sculat pre noi verboncul crăiesiî, cariî *corboluesc* ¹⁾ *cotunele ceale dealoge* ²⁾ de care tîrgu s'au mirat. Şi neam oprit pre Dumnezeu şi pe craiasă să nu ne prinză nici să scoale pre noi. Înţelegînd ofîtiriî, cumcă navem nici o vină, c' pentru lege să scoală pre noi, atunce au oprit cotunele de pre noi. Pre care avem mărturie pre poşta dela Dida şi pre alţi oameni, cari au fost la acel tîrg. Cu atîta nu sau hodinit cinstita ormede, ce au mînat alt solgăbirău, anume Budai Imbre şi pe Covaciş Mihaî şi au îmblat de neau jurat ce punctul neau scris al nostru prea Osfinţit arhieru Synesie Jivanovicî şi nam putut a călca porunca ce am jurat, că noo nu neau dat nici un punct împotriva nimărui.

Maî pe ourmă acum întraceste zile au strîns *vidicul* ³⁾ nostru a Bărcăului şi al Bistriî, în sat Kis Laz, neau strîns jurat a ormegei lăcuior în Mînşca anume Fabri Iejef îmblînd cu porunca, zicînd cumcă luminata comisie au dato lor porunca să vizităluiască satele şi ţara, şi dînd poruncă să aducă din

¹⁾ Obîrşia cuvîntului nu o ştim; pe semne trebuie să fie vre-un ungurism. Înţelesul = *a aduna*.

²⁾ ung. *gyalog katona* = cătană pedestraş.

³⁾ ung. *vidék* = regiune.

tot satul o jumătate de *vică*¹⁾ de *abrac*²⁾ și 2 găini și bani de 2 de iți³⁾ de vin. Noi strîngîndu ne la acel sat la Kis-Laz, deacă am văzut cum îi rîndu, noi nu leam dat, zicînd acel jurat a ormedii să ne dăm supt ascultare lui Meletie marii sale. Noi am răspuns, nu, mărie sa e vladică pe uniție. Dară noi nul cunoaștem pe lege noastră cea greciască. Că noi avem Episcop pre oosfințitul arhieru Synesie Jivanovici dat dela înălțata crăiasă;

Luminată Comesie a înălțatei crăiasă, noi cariî ne aflăm în districtul Luncii și al Barcaului și Bistrii și al Crișului reapedea. Poftim anî mulți și zile îndelungate și ispășenie sufletească și sănătate trupască. Noi pentru toată asupra, ce neau asupra comitatul a Ormedii. Pentru acea ne rugăm luminată Comesie pentru Dumnezeu ne rugăm să ne facă așezămînt, să nu ne lasă să ne runguluiască pentru lege, că de am fi pogani⁴⁾ și nu near rungului⁵⁾ mai rău.

Noi cariî ne aflăm jurații țării Cioroș Găvrilă din Sărbî, Drîmbău Petru din Brusturi, Filip Dumitru din Dîrnișoara, Tămaș Ion din Ciulești, Burdaș Nicoară din Or Viz,

¹⁾ ung. *véka* = o măsură (ferdelă).

²⁾ ung. *abrak* = ovăs.

³⁾ ung. *itcze* = ponter (măsură).

⁴⁾ ung. *pogány* = păgîn.

⁵⁾ ung. *ronyál* = a strica,

Scorțe Tode din Tiag, Parcalab Tomă din Voivozi, Șorca Crăciun din Cintălec, Îndrieș din satul lui Barbu, Vargă Ion din Mărgine, Bîndioț Ile din Chirăeu; Ciornău Ion din Sin Lazar, Pop Petru din Kiș Laz, 1754 luna lui Noem. 9 zile.

*

b) Inștiințare facem preluminată comisie înălțatîi crăiasă pentru toată asupreala a noastră care au făcut Horoat adam, cari ne aflăm lăcuitoari suptu ascultare mării sale lăcuitoari în [?], noi încă fiind la lege grecească și de mai susnumit Archiereu a legii grecești Synesie Jivanovicî, sau sculat ou popă uniat anume popa micoară istăluind la domni cum că săl lasă să fie popă bisericîi, noi știind, cum ca noi nu sîntem ounieți, lam oprit, popă să nu ne fie pîn poruncă nu ne vine dela înălțata crăiasă, noi toată mila așteptăm dela înălțata crăiasă, acel popă nebăgînd samă sau dus iară la cel numit domn Horoat adam, aducînd poruncă săl lăsăm să ne fie popă. Cum cel ce na primi popa, a vini domnul și îl țipă din sat afară. Noi văzând multă poruncă dela domn lam lăsat; noi văzând, că popa uniat noi nam vrut să îl lăsăm pînă nu neao vini poruncă dela înălțata crăiasă, ei neau prins și neau bătut. Și sau sculat domnu și neau bătut pă unii dintre noi. 9 Nov. 1754. Iscălitură nedescifrabilă.

IV. Jalba unui părinte pentru a-și recăpăta fata răpită cu sila.

(Copie de pe originalul aflător în archiva statului din Budapesta, despărțământul „*Deputatio Illyrica*“, fasc. 17 numărul 10.)

Plecare și jalobă facem Mai marilor și de grije purtătorilor, și a măririlor ecselelențiilor. În besereceștile trebii, și lumeștile lucrurii, a isprăvi deplin și andrepta tuturor. Marilor și micilor cleros și neputernicului norod de dumnezeu și dela înălțata curte, și a crăieștilor porunci trimisă.

Foarte ne cucerim Ecselelențiilor și facem jalobă pentru o fată ce am avut. Și viind oamenii de omenie din sat anume mincea toader cu feciorul dumisale și am spus că noi fata noastră nice cum nu vom da după feciorul dumilorsale, că nice voiaste fata, nice ni voia noastră să o dăm după dumnealor. Ce vom pune mărturii pe acela fealiu de lucru. După aceia noi nu știm ce au gândit dumniilor deacă au mers acasă, că dumnealor au sculat cu denșii oamenii și au vinit deau prins fata cu sila și o au dus cu sila până în topa la beserecă și popa din

topa deacă au auzit că nu voiește fata și nu i tinește nice cum nau vrut săi cunune, ci deacole sau luoat și au mers în sat acasă. Și noi deacă am auzit cumui lucrul, părinții și frații featei neam luoat pe ourma lor, nu am ajuns până în sat, acolo când am sosit am aflat fata cutinind pe popa să nu o cunune, după aceeaia și noi am pus patru potori pă masă și lam cuntinit pe putearea lui dumnezău și putearea crăiesii șa varmejii, și popa din sat au zis că el nice împlă după ounul nice după altul și el o a cununa, și de nu va vrea să să cunune fata, el o va bate 8 de palțaoă și o a ținut doauă zile necununată și o au fost întorcînd și cu binele și cu răul, și iau fost făgăduit neafreamă de mătasă, de șapte mariași. Numai să să cunune și ea nice cum na vrut, apoi popa au apucat cu răul pe dînsa și la cununie încă au zis fata cătră popa nice voiește să să cunune, nice va șede cu dînsul, depe acelea pe toate vom marturie cîți vor vrea marii lor voastre, și nevasta acum încă iaste roabă de șease săptămîni în temniță în uoraș.

Datam în vale mare 1754, luna dechemvrie 11 zile. *Opt iscălituri. Dinafară:* Plenepotenție dela vale mare și domnilor tuturor plecați și zmeriți.

Circulariul I.

(Deputatio Illyrica fasc. 17).

Sinesie, cu mila lui Dmnezeu pravoslavnic Episcop Aradului Orăzi mari Inopolii Hălmagiului și acelor Staturi.

Precucernicilor protopopilor peoșilor și atotul cler a besericilor bunii cinstișilor negoțatorilor biraelor mari giurașilor, de pământ lucrătorilor și tuturor pravoslavnicilor creștinii întra noastră Dmnezeu mântuită eparchie în ținutul Orăzi mari cari poftim ai noștrilor în duhul sfânt iubitorii fii, Milă pace și toată bună primire dela Dmnezeul Dmnezeu și Christos Isus mântuitorii cu toată osărdie cerem, vă poftim.

Pre lângă aciasta de Hristos iubirei voastră întru înștiințare vă facem că cu ajutorința înduratuului și întru tot puterniculuui Dmnezeu de tri ani zioa și noapte cu a noastră trudă prin ai lor înălțați cesaro crăeștilor mărire novă niau făcut milă și driaptă judecată că districtul adecă ținutul Hălmagiului Iarăș cătră eparchie și cătră turma noastră cea duhovniciască o am împreunat, și lam avut Mare norocire și strânste pintru maisus numituluui

districtului a Hălmagiului toate Satele și bisericile și pre creștinii spre alor Mare și ne spusă Măngăere dar adevărată și cu truda Mare am putut certao. Și înramele ai primi unde nunumai bătrâni și bărbați ce încă și Mueri cu prunci cei mici îi iau întinpinat și de mare bucurie vărsa lacrămii lauda lui Dmnezeu trimitând și întărind, și pre noi nia primit.

Pintru care aceea lui Dmnezeu cercetare, și neapusă neispovedită Mare Milă, dator sântem neîncetat bună mulțămirei lui, bună-tății, a trimite, și cu toată usărdie și umilăntă, ane ruga, pintru ca să binevoiască îngrabă și pre voi, de acolo cari sânt pravoslavnicii în Dmnezeul filor cei duhovnicești ai noștrilor de acolo cuvenire și cercetare a măngăe și a vă înbucura.

Iarăș pre lângă aciasta de Hristos iubiri voastră trimitem, dela alui ecelenției preosfințitul domnul domnul archieppiscop și mitropolitul nostru dmnul Pavel Nenadovică, voao gătit darul și *aldașul*¹⁾ acestor și trecutelor sfintelor serbătorii, naștere lui Hristos, Anul-Nou, și botezul dmnului nostru Is Hristos praznice.

Care și noi așjidire de Hs iubirii, vóstre vă cinstim și vă alduim, și vă poftim ca dmnul Dmnezeu noul născut, mântuitoriul

¹⁾ ung. *aldás* = binecuvântare.

nostru, Is. Hristos să vă învărtoșază, și să vă întăriască întru toate lucruri bune și întru mărturisire, credinți pravoslaviei, și praznicele cele numite, întru mulți ani ca săl puteți aștepta, să vă dăruiască și cu bucurie în pace, și în liniște. întru ale voastre pravoslavie și în nedejde mântuirii cei vecinice să vă învredniciască, precum și iară cu toată osărdie vă pohtim, și anoastră Archiereiască, și păstoriaască blagoslovenie, spre toți pre voi vă trimitem Datam în rezedenția noastră cea episcopiască a Aradului Zioa 24, a luni lui dechembrie 1754 *Sinesie Jivanocii*.

Aciasta parie o am prefăcut despre originalul domnului Archiepiscopul nostru susnumit din cuvânt în cuvânt și pintru mărturie mai mare încredere Iscălesc Numele meu și pecete întâreso, datam Orade Mare pravoslavnică Epispcă rezedenție luna lui Ianuar 6. 1755.

Ieromona Methodie.

Episcopu Namest (= vicar).

Circulariul II.

(Deputatio Illyrica fasc. 17.)

Pavel din Mila lui Dumneazeu pravoslavnic Archiepiscop Carlovețului și atotului Norod Care să află supt stăpânire Cesar-Crăeștilor Mărire slăvitului sârbescului și *rumănesc* Mitropolit și amânduror împărăteștilor ai lor măriri tainică sfetănieă.

Preosfințitului și de Dmnezeu iubitului Kir Sinesie Jivanovicî pravoslavnicului Episcop Aradului Orăzi Mari Ienopoliî a Hălma-giului precucernicilor protopopilor cinstiților preoți de bun niam boerilor neguțătorilor Marelor birae juraților Meșterilor de pământ lucrătorilor și tuturor deobște pravoslavnicilor creștini cari vă aflați întraceastă Eparchie fi noștri iubiți în Christos darul voao și pace sănătate bucurie și tot binele să fie dela Dmnezeu tatăl și a fiului Adomnului nostru Isus Christos care sau născut pentru noi și sfântului Duh.

De vreme ce mântuitoriul și izbăvitoriul sufletelor noastre cu trupiască naștere din purure fecioară Marie casă pliniască maica ce adevărată și din vec ascuns nevăzutul ne-

cuprinsul neajunsul previacinic Dmnezeu noaoă prunc să zidește cu podoabă plecând ceriurile sau Apropiat cătră noi ca să ne scoată dintru adâncul pământului prunc să face mulțămî de prunci și acei care slujesc cătră sine primește la împărăție vecului carî au fost curat ca grîul secerat cu ascuțite săbiî oștiî lui Irod cel fără de milă o adâncul înțelepciune științî lui Dmnezeu prunc să face, Ca să ne învețe dacă nu veți fiî ca pruncul acesta, nu veți intra la împărăție ceriului prunc să face ca să ne izbăviască dela cel îmbătrănit în răotate Satana care ia înșălat ca pre niște prunci prin părințiî noștri acestului prunc ceresc urmăm și noi ne apropiem cătră dragoste voastră la mici și mari la duhovnceștî mireneștî la boeri și săracî la stăpăni tari și supuși având povețiuitoarea luminoasă steao, ceriască, ce înțelepți crai din persida, păstoriu neadormit din vitleem, în cerî cu bucurie străjînd, și grăînd mărire întru înălțime lui Dmnezeu și pre pământ pace între omeni bună voire, Carile mai bun glas de acesta nu te aduce la blagocestie voastră acest glas de bucurie și de pace, acest glas deștiaptă pre noi la slava lui Dmnezeu că împreună cu îngeri fără neîncetat să slăvim măririle lui Dmnezeu, acest nia arată cum nu mai este vrajbă între Dmnezeu și între omeni între cerî și pământ pace

ce este, pace neclătită, pace care acopere toată minte dară ce vom da împotrivă a nostruului făcătorul înfășoratuului. Cu cărpe și scutece și care estă pusă pentru atâte bună-tăți care au arătat la noi nemulțămitori, ce să aducem care toate, din nimic și bună-tățile noastre nu trebuiaște dar macar pe înțelepții magi, filosofi de bună lege au urmat, în loc de aur tămie și smirna să dăm Dmnezeului și făcătoriuului nostru credință nedejde și dragostă, păzind și plini de sfintele ai lui porunci și pe ai noștri din casă la aciasta și la frica lui Dmnezeu învățând și pe dânși ca să să tiamă de Dmnezeu, la bisiarecă de să margă pe împăratul pă părinți și pă cei mai bătrâni, ai lor cu toată statornică evlavie să cinstiască și de toată răutate și păcate cari strică sufletul și trupul să se depărteze și să rugăm pre milostivul Dmnezeu să ne învredniciască a agiunge slavei trei luminatelor sărbători care sânt naștere lui Christos Arătarei Dmnezeesti adecă botezul și anul nou cu sănătate sufletului și a trupului cu bună întâlnire cu biruință văzuților și nevăzuților vrășmaș cu dragoste cătră Dmnezeu și cătră vecini cu așzare de pace cu viață trupiască plăcută lui Dmnezeu curățindune întâi cu curată ispovedanie cu cuminecătură — sfintele și de viață făcătoarele taine care vă poftim dela inimă și dragostă ave purure.

De bine voitriu datusau la a noastră Carlo-
veșului archiepiscopiască și mitropoliciasă
rezedenție.

In luna lui Dechemvrie 1754

Pavel Nenadovič.

Aciastă parie o am prefăcut depre ori-
ginalul și este din cuvânt în cuvânt prescrisă
pîntru care și Mărturisim cu iscălitura și cu
pecete întărim. Datam Orade Mare în pra-
voslavnica rezedenție luna lui Ianuarie 6 Anul
1755.

Ieromona Methodie

Episcopu — Namest.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Circulariul III.

(Deputatio Illyrica fasc. 17).

Pentru că aceasta chesaro crăiască și împărătească comisie din premilostiva poruncă preluminatăi crăițe și premilostivei Doamnei Noastre la aceasta cinstită varmeghie a Bihăriei nu pentru altă pricină iaste trimisă ca aceiaș chesaro-crăiască comisie nu numai cu cuvintele ci însuș cu lucru și cu fapta să arite aceie obște și lumască povăturile prin carele povețurile preluminata craiasă premilostiva Doamna Noastră pace și împreunare a o ține și întraî seî supuși credincioși să nevoiaște. Pentru aceia aceasta chesaro-crăiască comisie în vreme de acum din aleasa și foarte încrezută preluminatăi chesaro-crăiască poruncă prin această poruncă de față primisă scrisoare înștiințază pre toț depreună și *tilin*¹⁾ mai sus numitiei preluminatiei chesaro-crăiesiei supuși credincioși. Mai întei cumcă mai sus numita, pre înnalțata chesaro-craiasa cu dragoste de obște spre toț și

¹⁾ ung. *külön* = deosebit.

mumească milă cuprinde pre toț, carele sânt lăcuiitor întraceasta cinstită varmedie în legia greciască, și ouniț, și ne ouniț voiește să știe despre a sa chesaro-craiască și mumească obiăduire și despre a lor în leage slobozanie și despre averea privileghiumurilor, carele sau dat din milostivire celor ouniț și celor ne ouniț. A doilea că oarecum preluminata chesaro-crăiasa nice odată nau avut gînd ca acesta ca la sfînta ounire dintre supuși, să să silască cineva. Așîderea pre înnălțata chesaro-crăiasa nu are gînd că acesta ca privileghiumurile, carele sau dat niamului sîrbesc și rumănesc pentru această sfîntă ounire să să strîce. Asaminea preluminata chesaro-crăia nice va răbda nice va suferi pre unu ca acela carele va greși în lucru sfîntei ouniri. Derept aciaia nu să îndoiaște aceasta chesaro-crăiască comisie cum că și clirosul și norodul preluminatiei ciâl ounit și ciâl neounit carele sau înștiințat despre premilostiva și de obște voia și gîndul preluminatiei chesaro-crăiasiei să va nevoi după datoria sa, ca aceasta chesaro-crăiască comisie poruncile carele sau dat în naîntie cu atîta mai ușor și mai cu curînd a să isprăvi să poată și gîndului și voii preluminatiei crăiasiei și Doamniei Noastre pentru folosul cel deobște a norodului și așezare depreună să poată face destul.

Datu sau din Comisia chesaro-crăiască
în luna Noemvrie 1 zile valeat o mie șapte
sute cinzeci și patru.

Acest circular a fost trimis de comisie
și comitatului Bihor, precum și consistoriului
romano-catolic din Orade la 2 Noembrie 1754.

IV. Circulariul de Crăciun al metropolitului Pavel Nenadovič.

(Dep. Illyr. fasc. 17. nr. 15.)

Pavel din mila lui dumnezău pravoslavnic Archiepiscop Carlovețului și a totului norod care să află supt stăpînire Chesară Crăeștilor mărire slăvitului, *sărbescului și rumănesc Mitropolit*, și amînduror împărăteștilor ai lor mărire tainic sfeatnic.

Preosfințitului și de dumnezău iubitului Chir Sinesie Jivanovič pravoslavnicescului episcop Aradului Orăzi-Marî Ienopolii a Hălmagiului precucernicilor protopopilor cinstiților preoți de bună naș. boerilor, neguțătorilor marelor birae, giuraților meșterilor, de pămînt lucrătorilor și tuturor de obște pravoslavnicilor creștini, care vă aflați întraceia Eparhie, fi noștri iubiți în Hristos darul voaă și pace sănătate bucurie, și tot binele dela dumnezău tatăl și fiului A domnului nostru Isus Hristos care sau născut pentru noi și sftutul duh.

De vreme ce mîntuitorul și izbăvitorul sufletelor noastre cu trupască naștere din pururea fecioară Marie ca să plinască taina

vezi cu c
100 II

100 III

cea adevărată, și din vec ascunsă nevăzutul ne cuprinsul, neagiunsul, prevăcinc dumnezău noaă prunc să zideaste cu podoabă plecînd ceriurile sau apropiat cătră noi ca să ne scoată dintru adîncul pămîntului, prunc să face mulțămii de prunci, și acei care slujesc cătră sine primeaste, la împărăția veacului, cari au fost curat ca grăul secerat cu ascuțite sabii oștii lui Irod, cel fără de milă. O adîncul înțelepciunii științi lui dumnezău prunc să face ca să ne înveaste dacă nu veți fi ca pruncul acesta nu veți intra la împărăția ceriului, prunc să face ca să ne izbăvască de la cel înbătrînit în răotate satana, care ni au înșelat ca pre niște prunci prin părinți noștri, acestului prunc ceresc urmînd și noi ne apropiem cătră dragostea voastră la mici și mari, la duhovnicești și mirenești, la boeri și săraci, la stăpînitori și supuși, avînd povățuitoare luminoasă steaa ceriască pre înțelepți Crai din Persida păstorî ne adormiți din Vitleim îngeri cu bucurie strîgînd, și grăind mărire întru înălțime lui dumnezău, și spre pămînt pace între oameni bunăvoire; bun glas de acesta putem adecă la Blagocestie Voastră acest glas de bucurie și de pace, acest glas deștaptă pre noi la slava lui dumnezău că împreună cu îngeri fără ne încetat să slăvim mărirea lui dumnezău, acesta ne arată cum nu mai ăste vrajbă între dum-

nezeu și între oameni, între ceriu și pământ pace este, pace vecită și neclătită, pace care acopere toată minte, dar ce vom da împotriva a nostru lui făcătorul înfășoratu-lui cu cirpe și scutece, și care este pusă pentru atâte bunătăți care au arătat la noi nemulțămitor, ce să aducem care au făcut toate din nimică și bunătățile noastre nu trebuiaște dar macar pe înțelepți maghi, filosofi, de bună leage au urmat în loc de aur tămie și smirnă să dăm dumnezeului și făcătorului nostru credință, nedeajde și dragoste păzind și plinind sfintele a lui porunci și pe ai noștri din casa la aciasta și la frica lui dumnezeu învățind și pe dinși ca să să teamă de dumnezeu la besecă des margă, pă împăratul, pă părinți și pă cei mai bătrîni ai lor cu toată datornică evlavie să cinstască, și de toată răotatea și păcat cari strică sufletu și trupul să să depărteze și să rugăm premilostivul Dumnezeu să ne învredniciască a agiunge slavei trei lumatelor sărbători care sînt Nașterea lui Hristos, Arătarea Dumnezești adecă Botezul, și anul Nou cu sănătate sufletului și a trupului cu bună în-tălnire, cu biruință văzuților și ne văzuților vrăjmași cu dragoste cătră Dumnezeu și cătră vecini, cu așezare de pace, cu viață trupască plănutului Dumnezeu curățindu ne înții cu curată ispovedanie cu cuminăcătura

sfintelor și de viață făcătoarele taine, care vă poftim dela inimă și dragoste avea purure. De bine voitor. Datu sau la a Noastră Carlo-vețului Archiepiscopască și mitropoliciască resedenție, în luna lui Dechemvrie 1754. (L. P.) Pavel Nenadovici. Aciasta parie o am prefăcut depre orighinalul și este din cuvînt în cuvînt prescrieă, pentru care și noi mărturisim cu iscălitura și cu peceate întărim. Dat am în Oradiș-Mare în pravoslavnică rezedănție luna lui Ianuarie 6 zile 1755. (L. P.) Ieromonah Methodie episcop nameznic.

V. Circulariul de Crăciun al episcopului Sinesie Jivanovič.

(Dep. Illyr. fasc. 17, nr. 15.)

Sinesie cu mila lui Dumnezeu pravoslavnic episcop Aradului, Orăzii-Mari, Inopoli, Hălmagiului, și acelor staturi.

Precucernicilor protopopilor, preoților, și a totul clier, a beserecilor buni cinstiților neguțătorilor biraelor mari giuraților de pământ lucrătorilor, și tuturor pravoslavnicilor creștini întra noastră dumnezeu mîntuită eparhie în țanutul ~~Orăzii-Mari~~ poftim cai noștrilor (în) duhul sfînt iubiților fii milă pace și toată bună primira dela Domnul dumnezău, și Hristos Isus mîntuitorul cu toată osărdie cerem și vă poftim.

Prenăntea aciasta de Hristos iubirei voastre, întru înștiințare vă facem că cu ajutorința înduratului, și întru tot puternicului dumnezeu de tri anî zioa și noaptea cu a noastră trudă, pren ai lor înălțații Chesaro Crăeștilor mărire noaă ne au făcut milă și draptă giudecată că diștrictul, adecă ținutul Hălmagiului iarăși cătră Eparhia și cătră

107 line

Pro G. G.

turma noastră cea duhovnicescă o am împreună și am avut mare norocire și streanște pentru mai sus numitul districtului a Hăl-magiului toate satele, besărecile și pre creștinii spre a lor mare și ne spusă mângăere, dar adevărat și cu trudă mare, am putut certao, și întracel brănci și duhovnicescă iurisdicție adecă dreptate ai primi unde nu numai bătrînii și bărbații, ce încă și mueri cu prunci celi mici ne au întimpinat și de mare bucurie vărsa lacrimi laudă lui dumnezeu trimițind, și întărind, și pre noi ne au primit.

Pentru care acee a lui Dumnezeu cercetare și ne spusă și ne ispovedită mare milă, datorii sîntem ne încetat bună mulțămire lui bunătății a trimite, și cu toată osărdie și umilință a ne ruga, pentru ca să bine voiască îngrab și pre voi de acolo cari sînt pravoslavnicii în domnul fiilor celi duhovnicești ai noștrilor de acolo cu venire, și cercetare, a mîngăe și a vă înbucura.

Iaraș pre lîngă aciasta de Hristos iubiri voastre trimitem dela a lui Exelenție preosfințitul domnul Archiepiscop și mitropolitul nostru domnul domnul Pavel Nenadovici voa gătit darul și aldașul, acestor și trecutelor sîntelor sărbători Nașterea lui Hristos anul nou, și Botezul domnului nostru Isus Hristos praznice.

Care și noi așijdire de Hristos iubirii voastre vă cinstim și vă alduim și vă poftim ca domnul dumnezeu noul născut, mîntuitorul nostru Isus Hristos, să vă învîrtozaze și să vă întărască întru toate lucruri bune, și întru mărturisire credinții, pravoslaviei, și praznicile cealea numite întru mulți ani ca să le puteți aștepta să vă dăruiască și cu bucurie în pace și în liniște, întru ale voastre pravoslavii și în nedeajdea mîntuiri cei veacinice să vă vredniciască precum și iară cu toată osărdie vă poftim și a noastră Arhierieiască și păstorască blagoslovenie spre toți pre voi vă trimitem.

Dat am în rezidăntie noastră cea Episcopască a Aradului zioa 27 a luni lui dechemvrii 1754. (L. P.) Cinesie Jivanovicî.

Aciasta parie o am prefăcut depre originalul domnului Arhiepiscopului nostru sus numit, din cuvînt în cuvînt, și pentru mărturie, și mai bună credere ischelesc numele mieu și cu pecete întăresc. Dat am Orade-Mare în pravoslavnică Episcopască rezedenție luna lui Ianuarie 6, 1755. (L. P.) Ieromonah Methodie, Episcop Nameznic.

